

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Villamosmérnöki és Informatikai Kar
Automatizálási és Alkalmazott Informatikai Tanszék

Kvíz generálási lehetőségek vizsgálata egy fullstack megoldás megvalósítása keretében

SZAKDOLGOZAT

Készítette
Muzslai László

Konzulens
dr. Ekler Péter

2024. november 10.

Tartalomjegyzék

Kivonat	i
Abstract	ii
1. Bevezetés	1
1.1. Témaválasztás indoklása	1
1.2. Felhasznált technológia jelentősége/elterjedtsége	1
1.3. Dolgozat felépítése	3
2. Feladatspecifikáció	4
2.1. Feladat részletes leírása	4
2.1.1. Általános célok bemutatása	4
2.1.2. Egy feladatsor felépítése	4
2.1.3. Komponensek létrehozásának lépései	5
2.1.3.1. Pont	5
2.1.3.2. Témakör	6
2.1.3.3. Igaz-hamis kérdés	6
2.1.3.4. Feleletválasztós kérdés	6
2.1.3.5. Feladatsor	7
2.1.3.6. Válaszok ellenőrzése	7
2.1.3.7. Feladatsorok exportálása	7
2.2. Diagramok	8
3. Irodalomkutatás	9
3.1. Felhasznált technológiák	9
3.1.1. Jetpack Compose	9
3.1.2. MutableState és StateFlow	10
3.1.3. ViewModel	10
3.1.3.1. Navigation and routing	10
3.1.4. KotlinX Serilizáció	11

3.1.5.	Ktor	11
3.1.6.	CameraX	11
3.1.7.	ML-Kit	11
3.1.8.	ACCOMPANIST-engedélykezelés	11
3.1.9.	pdfbox és PdfDocument	11
3.2.	Kotlin- és Compose Multiplatform	11
3.3.	Gradle build rendszer	11
3.4.	Fejlesztőkörnyezetek	11
3.5.	REST API és adatbázis	11
3.6.	Kipróbált, de végül nem használt egyéb érdekes megoldások	11
4.	A \LaTeX-sablon használata	12
4.1.	Címkék és hivatkozások	12
4.2.	Ábrák és táblázatok	12
4.3.	Felsorolások és listák	14
4.4.	Képletek	15
4.5.	Irodalmi hivatkozások	16
4.6.	A dolgozat szerkezete és a forrásfájlok	19
4.7.	Alapadatok megadása	21
4.8.	Új fejezet írása	21
4.9.	Definíciók, tételek, példák	21
	Köszönetnyilvánítás	22
	Irodalomjegyzék	23
	Függelék	25
F.1.	A TeXstudio felülete	25
F.2.	Válasz az „Élet, a világmindenség, meg minden” kérdésére	26

HALLGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott *Muzslai László*, szigorló hallgató kijelentem, hogy ezt a szakdolgozatot meg nem engedett segítség nélkül, saját magam készítettem, csak a megadott forrásokat (szakirodalom, eszközök stb.) használtam fel. Minden olyan részt, melyet szó szerint, vagy azonos értelemben, de átfogalmazva más forrásból átvettem, egyértelműen, a forrás megadásával megjelöltem.

Hozzájárulok, hogy a jelen munkám alapadatait (szerző(k), cím, angol és magyar nyelvű tartalmi kivonat, készítés éve, konzulens(ek) neve) a BME VIK nyilvánosan hozzáférhető elektronikus formában, a munka teljes szövegét pedig az egyetem belső hálózatán keresztül (vagy autentikált felhasználók számára) közzétegye. Kijelentem, hogy a benyújtott munka és annak elektronikus verziója megegyezik. Dékáni engedéllyel titkosított diplomatervek esetén a dolgozat szövege csak 3 év eltelte után válik hozzáférhetővé.

Budapest, 2024. november 10.

Muzslai László
hallgató

Kivonat

A közoktatásban és a felsőoktatásban is gyakori probléma mind a tanárok, mind a diákok számára az időhiány a rengeteg munka miatt. Ez az alkalmazás a tanárok munkáját hivatott segíteni az előző félévben elkészített REST API-t felhasználva, és a hozzá írt Android-eszközökre készült program továbbfejlesztése által. Az alkalmazás lehetőséget biztosít egy nagyméretű kérdésbank létrehozására és tárolására. A kérdések bármikor módosíthatók, törölhetők, vagy hozhatók létre újak. Természetesen nem csak egy ember dolgozhat ugyanazon a tárgyon; a kérdésbank és a számonkérések közösen szerkeszthetők.

Az alkalmazás lehetőséget biztosít a kérdések létrehozása mellett egyéni témakörök létrehozására, amivel a kérdéseket és feladatsorokat lehet csoportosítani. Továbbá el lehet készíteni a saját pontrendszert, akár több félért is, amelyet dinamikusan lehet változtatni a kérdéseknél. Fontos szempont volt az automatizált javítás segítése, így csak egyszerű kérdések vannak: igaz-hamis és feleletválasztós kérdések. Sajnos az AI még nem tart ott, hogy bármilyen kézírást pontosan felismerjen, és ebből a szövegből megállapítsa annak helyességét. Ennek ellenére a szövegfelismerő funkció így is támogatja a javítást, aminek az eredményét megkapja a javító.

Ezekből az elemekből áll össze a számonkérés. Ez a szoftver csak a kérdéssorok összeállításáért és kiértékeléséért felel. Ennek megfelelően elő kell állítani magát a feladatsort. Egy dolgozatot ki lehet exportálni PDF formátumban, erről egy előnézet is lesz, amin nagyjából látszik, hogyan fog kinézni, de a végső változat csak az exportálást követően fog látszani. Ezt követően szabadon nyomtathatóvá válik.

Egy modern szoftver esetén elvárt, hogy könnyen és kényelmesen lehessen kezelni, mindenki számára a neki tetsző módon. Ennek alapján úgy döntöttem, hogy felhasználom az Android fejlesztésben szerzett tapasztalataimat. 2021 augusztusában jelent meg a Compose Multiplatform technológia, amely kedvez az Android-fejlesztőknek, mivel a natív Android-megoldások könnyen átültethetők egy cross-platform alkalmazásba. Jelenleg stabilan működik Android-, asztali- és iOS-alkalmazások készítéséhez, eszköz hiányában az első kettőt készítettem el.

Abstract

In both public and higher education, time constraints are a common issue for both teachers and students due to the large workload. This application is intended to assist teachers by utilizing the REST API developed in the previous semester and enhancing the program created for Android devices. The application allows for the creation and storage of a large question bank. Questions can be modified, deleted, or new ones can be created at any time. Of course, more than one person can work on the same subject; the question bank and the tests can be edited collaboratively.

In addition to creating questions, the application also allows for the creation of custom topics, which can be used to organize questions and assignments. Furthermore, a custom scoring system can be created, even multiple types, which can be dynamically adjusted for different questions. An important aspect was to assist in automated grading, so only simple questions are included: true/false and multiple-choice questions. Unfortunately, AI is not yet at the level where it can accurately recognize any handwriting and determine its correctness from the text. Nonetheless, the text recognition function still supports grading, and the results are provided to the grader.

These elements come together to form the assessment. This software is responsible solely for compiling and evaluating the question sheets. Accordingly, the task sheet itself must be generated. A test can be exported in PDF format, with a preview available that roughly shows how it will look, though the final version will only be visible after exporting. After this, it can be freely printed.

For modern software, it is expected to be easy and convenient to use, allowing everyone to handle it in their preferred way. Based on this, I decided to leverage my experience in Android development. The Compose Multiplatform technology, released in August 2021, is favorable for Android developers, as native Android solutions can easily be adapted into a cross-platform application. It currently works stably for creating Android, desktop, and iOS applications; due to a lack of devices, I have implemented the first two.

1. fejezet

Bevezetés

1.1. Témaválasztás indoklása

2023/2024 őszi félévében ismerkedtem meg a mobil, azon belül is az Android fejlesztéssel. Az ezt követő félévben tovább mélyítettem a tudásomat ebben a témában, az Önálló laboratórium tárgy keretein belül elkezdtem fejleszteni a szakdolgozatom alapjaként szolgáló alkalmazást. Szintén ebben a félévben hallgattam az Android alapú szoftverfejlesztés és a Kotlin alapú szoftverfejlesztés tárgyakat, amik segítettek jobban megérteni ezt a területet. Az így elsajátított tudás és az önálló kutatás és tanulás során előállt egy Kotlin nyelven írt REST API, ami egy PostgreSQL adatbázissal biztosít kommunikációt, és természetesen egy Android alkalmazás, amelyet a szakdolgozat során tovább bővítettem és alakítottam át egy cross-platform szoftverré.

A kérdéssor összeállító alkalmazás ötletét a konzulensem vetette fel, hasznos lenne, ha létezne egy ilyen eszköz, amivel könnyen megoldható ez a feladat. Megtetszett nekem is az ötlet, mivel vannak ismerőseim és családtagjaim, akik szintén tudnának egy ilyen alkalmazást hasznosítani a munkájuk vagy egyéb elfoglaltságaik kapcsán. Egy nagyobb méretű fullstack alkalmazás előállítása túlmutat az Önálló laboratórium keretein, így rengeteg fejlesztési ötlet és lehetőség nem fért bele a félévbe. Továbbgondolva ezt a projektet, folytattam a munkát a szoftveren. Ezen kívül mindig szeretek új és érdekes dolgokat kipróbálni, és ha megtetszik, alaposan tanulmányozni és megtanulni. Pont ezért választottam a Google és a JetBrains legújabb megoldásait a szakdolgozathoz.

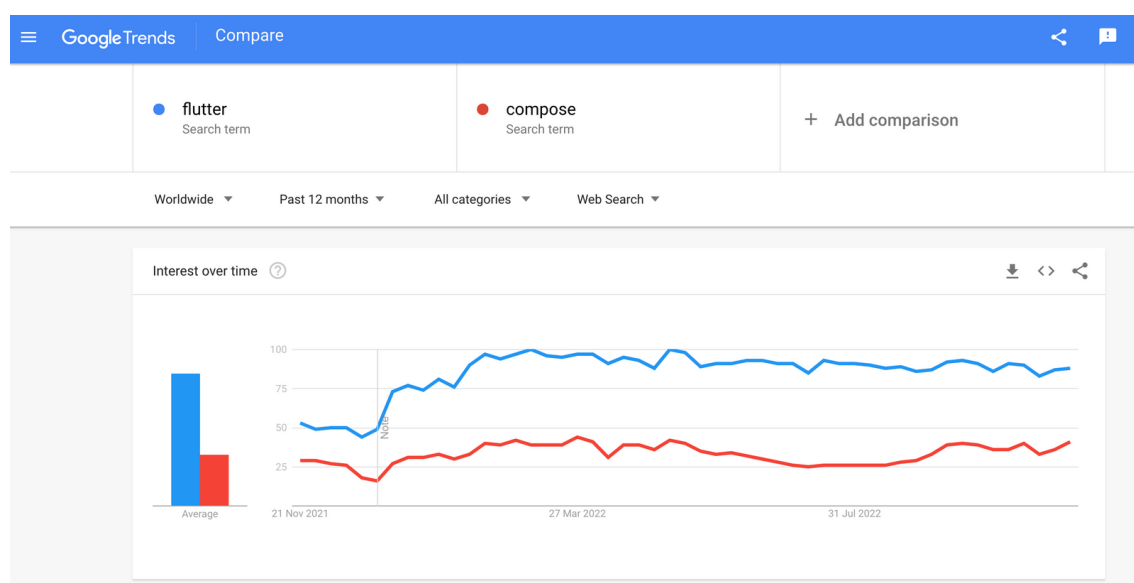
A most elkészített szoftvert jelentősen tovább lehet még fejleszteni, felhasználók, szervezetek regisztrálásával és elkülönítésével, több fajta kérdéstípus megvalósításával. Bevezetni a szervezeteken belül az oktató és diák csoportokat, és egy online kitöltési formát is megtervezni, létrehozni. Az Önálló laboratórium alatt is élveztem ezzel foglalkozni, és még mindig szívesen fejleszteném tovább, és tenném jobba az alkalmazást.

1.2. Felhasznált technológia jelentősége/elterjedtsége

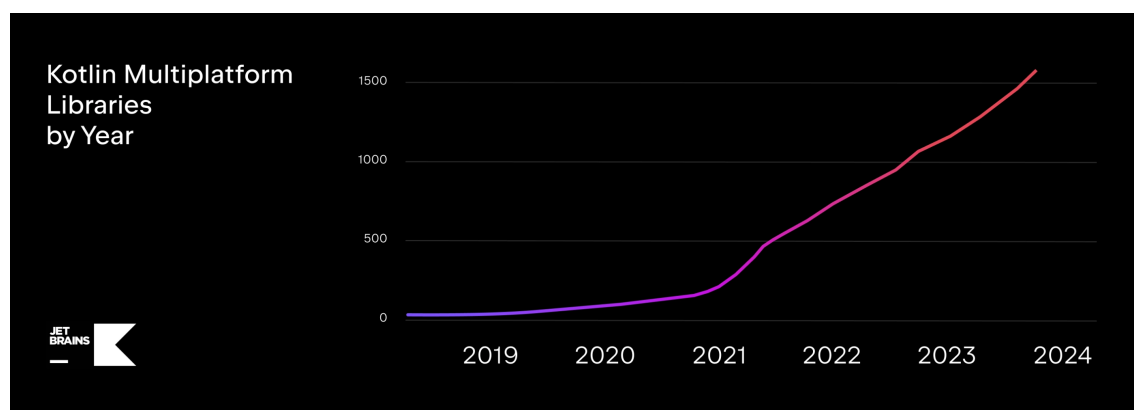
Megfigyelve a mai trendeket, láttam, hogy a multiplatform fejlesztés egyre népszerűbb, mivel gyorsabban és hatékonyabban lehet egyszerűbb alkalmazásokat elkészíteni több fajta felhasználói réteg számára. Úgy döntöttem, hogy kipróbálok egy új megoldást, ami a Compose Multiplatform; 2021 augusztusában jelent meg az 1.0 alpha verziója, és ezt a Kotlin Multiplatform egy évvel korábbi megjelenése tette lehetővé. Az Android fejlesztők körében kifejezetten népszerű lett, annak ellenére is, hogy még mindig van rengeteg

funkció, amit nem támogat, de jelenleg is aktívan fejlesztik, és válik hónapról-hónapra egyre jobbá. A fejlesztések havonta / néhány havonta érkeznek mind a Kotlin nyelvhez és a Kotlin Multiplatformhoz[14], mind a Compose Multiplatformhoz[9]. Jelenleg vannak sokkal jobban elterjedt, használtabb cross-platform keretrendszerek, mint például a Flutter (1.1. ábra) vagy a React Native, ami iOS és Android fejlesztést tesz lehetővé JavaScript/TypeScript nyelven, így a webes fejlesztők gyakran használják natív mobilos appokhoz.

Szerencsére a fejlesztés folyamatos és gyors, amit segít az is, hogy sok nyílt forráskódú könyvtár is készül a felhasználók által.[13] A Compose Multiplatform ennek az ellenpontja lesz[12]; sajnos a webes támogatás még csak alpha verzióban van, így eléggé instabil, és sok olyan eszköz nem használható még, ami a többi területen már stabilan működik, így ezzel egyelőre a szakdolgozat keretein belül nem foglalkoztam részletesebben a webes megoldás megvalósításával.

1.1. ábra. A Flutter és a Compose keresési arányai [3]

1.2. ábra. A könyvtárak növekedésének gyors üteme [13]

A visszajelzések és a mostani szoftverfejlesztési irányokból arra lehet következtetni, hogy még hosszú jövő áll a technológiák előtt. Könnyen, gyorsan és hatékonyan lehet akár egyszerre az összes platformra alkalmazást fejleszteni, nagy méretű közös és kis méretű natív kódbasis írásával és karbantartásával, összesen két nyelv ismeretével. Webre, And-

roidra és asztali alkalmazáshoz elegendő lehet a Kotlin nyelv, esetleg egy kis HTML és JavaScript ismeret; iOS esetén minimális Swift és SwiftUI ismeret jól jöhet, de ez hasonlít a Kotlinra és a Compose-ra. Az a tény, hogy a Compose Multiplatform csupán Kotlin nyelven írt kódbázissal képes natívan megjeleníteni az elkészült alkalmazást minden platformon, nagyon erős eszközzé teszi. Például az Androidon futó alkalmazás az Androidos gombokat, görgetést stb. használja, míg iOS-en az ott megszokott stílust és irányítást kapja a felhasználó.

1.3. Dolgozat felépítése

Az alábbiakban bemutatom a dolgozat felépítését.

1. *Feladat-specifikáció: 2. fejezet*

- (a) *Feladat részletes leírása: 2.1. szakasz*
- (b) *Diagramok: 2.2. szakasz* Bemutatok néhány diagramot és ábrát, amelyek segítik az alkalmazás felépítésének megértését.

2. *Irodalomkutatás: 3. fejezet*

- (a) *Felhasznált technológiák: 3.1. szakasz* az 1.2. szakaszban leírtak és a használt könyvtárak részletes bemutatása
- (b) *Hasonló megoldások:* Rövid összevetés a többi hasonló cross-platform megoldással.

3. *Felsőszintű architektúra:*

- (a) *High level architektúra*
- (b) *Rendszer felépítései, komponensei*

4. *Részletes megvalósítás:*

- (a) *UML class diagramok*
- (b) *Entity-relation diagram*
- (c) *Szekvencia diagram*
- (d) *Kódrészek*

5. *Tesztelés:*

- (a) *Felhasználói leírás*
- (b) *A program bemutatása képekkel*
- (c) *Lehetséges tesztelési megoldások ismertetése*

6. *Összefoglalás, továbbfejlesztési lehetőségek*

2. fejezet

Feladatspecifikáció

2.1. Feladat részletes leírása

2.1.1. Általános célok bemutatása

A program célja az, hogy egy vagy több felhasználó létre tudjon hozni igaz-hamis illetve feleletválasztós (tetszőleges számú válaszopcióval) kérdésekből álló feladatsort. Az alkalmazás csak papír alapú kitöltést támogat, ezt olyan formában teszi, hogy az összeállító a kész kérdéssort ki tudja exportálni PDF formátumba. Ezen kívül rendelkezik egy automatizált javítási rendszerrel, okostelefont használva a Google ML Kit[7] segítségével be lehet scannelni egy megfelelően formázott választ, és az belekerül egy form-ba amit a szervernek elküldve visszaküldi az eredményt. A kézírással szövegfelismerés sok esetben nem szolgáltatott megfelelően pontos eredményt, így ez a funkció csak alpha verzióban támogatott. Hibásan felismert, vagy felismerhetetlen válaszok esetén kézzel is szerkeszthető a válasz a kiértékelés előtt.

Az alkalmazás a főmenüből indul, innen lehet tovább navigálni az összes opcióhoz. A főmenü máshogy néz ki a használt eszköztől függően. A választásunk után egy listázó nézet tárul elénk, ahol látjuk az adott opcióhoz tartozó összes eddig felvett elemet. Itt tudunk új elemet is hozzáadni az adott kategóriához, illetve a listán történő kattintással a részletes nézet tárul elénk. A részletes nézeten minden adatot egyszerre látunk, itt tudjuk törölni és módosítani is. Mind a létrehozás és a szerkesztés során *-gal vannak jelölve a kötelező értékek. Törlés során van egy figyelemfelhívó ablak is, mivel a törlés az végleges és nem vonható vissza. Vannak egyediséget megkívánó mezők, így amennyiben már létezik a megadott értékkel egy felvett elem, jelzi a az alkalmazás, hogy ezt módosítani kell mentés előtt.

A szoftver működési elve és kommunikációja röviden összefoglalva az alábbi. A felhasználó megnyitja az alkalmazást, majd interaktál a kezelő felülettel. A kattintások során amik igénylik az adatbázis elérést (listázás, részletes nézet megjelenítése, új elem létrehozása, szerkesztés, törlés) az alkalmazás szabványos HTTP kéréseket intéz a REST API-hoz. Az adatok forgalma szabványos JSON formátummal zajlik mind az adatküldés, mind az adatok fogadása során mindkét irányban. A REST API és az adatbázis is egy virtuális gépen fut egy-egy Docker konténerben.

2.1.2. Egy feladatsor felépítése

Egy feladatsor a következő elemekből épül fel:

- *Témakör*
- *Kérdések:*
 - *Igaz-hamis:* A szokásos egyszerű igaz-hamis típusfeladat.
 - * *Kérdés:* Meg kell adni magát az eldöntendő kérdést.
 - * *Pontozási módszer:* Egyedi pontozási módszert lehet létrehozni. Beállítható az összpontszám és a helyes és helytelen válaszokra adott pontérték, amely lehet negatív is.
 - * *Témakör:* Segít a kérdések kategorizálásában és szűrésében az összeállítás során.
 - * *Helyes válasz:* Szükséges a javítás elvégzéséhez.
 - *Feleletválasztós:* A szokásos egyszerű feleletválasztós típusfeladat, testreszabható mennyiségű válaszopcióval.
 - * *Kérdés:* Meg kell adni magát a kérdést, több helyes válasz is lehetséges.
 - * *Pontozási módszer:* Egyedi pontozási módszert lehet létrehozni. Beállítható az összpontszám és a helyes és helytelen válaszokra adott pontérték, amely lehet negatív is.
 - * *Témakör:* Segít a kérdések kategorizálásában és szűrésében az összeállítás során.
 - * *Válaszok:* Meg kell adni a válaszopciókat.
 - * *Helyes válasz(ok listája):* Szükséges a javítás elvégzéséhez.

2.1.3. Komponensek létrehozásának lépései

Az alábbiakban bemutatom az egyes alkotóelemek életútját az alkalmazáson belül.

2.1.3.1. Pont

A pontok listáját az ennek megfelelő menüpont kiválasztása után érjük el. Itt egy floating button segítségével adhatunk új pontot az alkalmazáshoz. A létrehozáshoz, amelyet szintén egy floating button segítségével érhetünk el a részletes nézetről, minden mező kitöltése kötelező, csak így biztosítható megfelelően az elvárt működése a javítási funkció miatt.

- *Típus/Név:* A pont típusa vagy neve. Ez egyedi mező is egyben, így lehet rá hivatkozni és megtalálni az alkalmazásban.
- *Pont:* A feladatra adható maximális pontszám.
- *Helyes válasz:* A helyes válaszokra adható pont, ajánlott úgy megvalósítani a pontozást, hogy ezeknek az összege a teljes pontszám legyen.
- *Helytelen válasz:* A helytelen válaszok során levont pontmennyiség. Amennyiben nincs levonás, az értéke 0; egyébként egy negatív szám.

A pont létrehozása után látható lesz a listás nézetben, ahol kiválasztva ellenőrizhetjük a megadott értékeket, szükség esetén módosíthatjuk is. A pontokat törölni is lehet, de csak akkor, ha egyetlen kérdéshez sem használjuk, különben inkonzisztens állapot alakulna ki és pont nélküli kérdések keletkeznének. Mindkét műveletet a részletes oldalon tehetjük meg.

2.1.3.2. Témakör

A témák listáját az ennek megfelelő menüpont kiválasztása után érjük el. Itt egy floating button segítségével adhatunk új témakört az alkalmazáshoz. A létrehozáshoz, amelyet szintén egy floating button segítségével érhetünk el a részletes nézetről, minden mező kitöltése kötelező, csak így biztosítható megfelelően az elvárt működés.

- *Témakör neve:* A témakör megnevezése, egyedi mező.
- *Témakör leírása:* Kötelező egy rövid leírást adni az egyértelműség érdekében.
- *Szülő témakör:* Megadható egy fölérendelt témakör is.

A témakör létrehozása után látható lesz a listás nézetben, ahol kiválasztva ellenőrizhetjük a megadott értékeket, szükség esetén módosíthatjuk is. A témaköröket törölni is lehet, de csak akkor, ha egyetlen kérdéshez és feladatsorhoz sem használjuk, különben inkonzisztens állapot alakulna ki, és témakör nélküli kérdések és feladatsorok keletkeznének. Mindkét műveletet a részletes oldalon tehetjük meg.

2.1.3.3. Igaz-hamis kérdés

Az igaz-hamis kérdések listáját az ennek megfelelő menüpont kiválasztása után érjük el. Itt egy floating button segítségével adhatunk új kérdést az alkalmazáshoz. A létrehozáshoz, amelyet szintén egy floating button segítségével érhetünk el a részletes nézetről, minden mező kitöltése kötelező, csak így biztosítható megfelelően az elvárt működés.

- *Témakör neve:* A kérdéshez tartozó témakör megnevezése, a meglévő elemek közül választható.
- *Pont típusa:* A kérdéshez tartozó pont megnevezése, a meglévő elemek közül választható.
- *Kérdés:* A kérdés szövege, egyedinek kell lennie.
- *Helyes válasz:* Meg kell adni a helyes válaszopciót, amely lehet igaz vagy hamis.

A kérdés létrehozása után látható lesz a listás nézetben, ahol kiválasztva ellenőrizhetjük a megadott értékeket, szükség esetén módosíthatjuk is. A kérdéseket törölni is lehet, de csak akkor, ha egyetlen feladatsorhoz sem használjuk, különben inkonzisztens állapot alakulna ki, és hiányoznának kérdések az összeállított feladatsorokból. Mindkét műveletet a részletes oldalon tehetjük meg.

2.1.3.4. Feleletválasztós kérdés

A feleletválasztós kérdések listáját az ennek megfelelő menüpont kiválasztása után érjük el. Itt egy floating button segítségével adhatunk új kérdést az alkalmazáshoz. A létrehozáshoz, amelyet szintén egy floating button segítségével érhetünk el a részletes nézetről, minden mező kitöltése kötelező, csak így biztosítható megfelelően az elvárt működés.

- *Témakör neve:* A kérdéshez tartozó témakör megnevezése, a meglévő elemek közül választható.

- *Pont típusa:* A kérdéshez tartozó pont megnevezése, a meglévő elemek közül választható.
- *Kérdés:* A kérdés szövege, egyedinek kell lennie.
- *Válaszok megadása:* Meg kell adni a válaszokat, és jelölni kell a helyes válaszokat.

A kérdés létrehozása után látható lesz a listás nézetben, ahol kiválasztva ellenőrizhetjük a megadott értékeket, szükség esetén módosíthatjuk is. A kérdéseket törölni is lehet, de csak akkor, ha egyetlen feladatsorhoz sem használjuk, különben inkonzisztens állapot alakulna ki, és hiányoznának kérdések az összeállított feladatsorokból. Mindkét műveletet a részletes oldalon tehetjük meg.

2.1.3.5. Feladatsor

A feladatsorok listáját az ennek megfelelő menüpont kiválasztása után érjük el. Itt egy floating button segítségével adhatunk új feladatsort az alkalmazáshoz. A létrehozáshoz, amelyet szintén egy floating button segítségével érhetünk el a részletes nézetről, minden mező kitöltése kötelező, csak így biztosítható megfelelően az elvárt működés.

- *Feladatsor neve:* Egyedi mező.
- *Témakör kiválasztása:* A kérdéshez tartozó témakör megnevezése, a meglévő elemek közül választható.

A feladatsor létrehozása után látható lesz a listás nézetben, ahol kiválasztva a részletes oldalt látjuk. Itt van lehetőségünk a kérdések hozzáadására és eltávolítására a feladatsorból. A témákra és kérdéstípusokra szűrve válogathatunk a kérdéseink között. Hozzáadás után a kérdések mozgathatóak a listában. A feladatsorok szabadon törölhetők. Innen léphetünk át a szerkesztés oldalra, ahol a nevet és a témakört tudjuk módosítani.

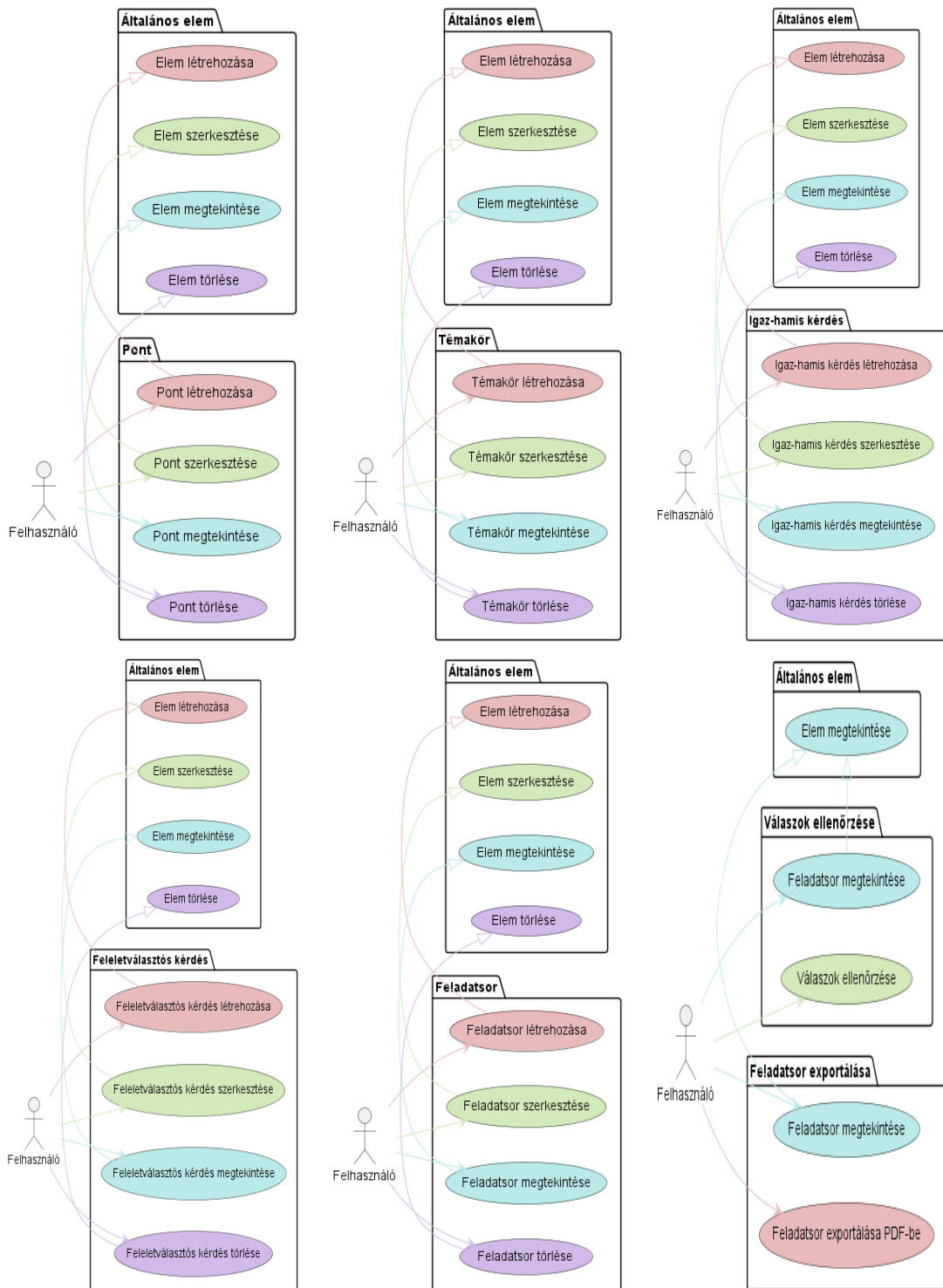
2.1.3.6. Válaszok ellenőrzése

Amennyiben ezt a menüpontot választjuk, akkor a 2.1.3.5. alszakasz-ban is leírt feladatsor listát látjuk, innen is létre lehet hozni új feladatsort. Az itt kiválasztott elem viszont egy form beküldő oldalra navigál, ahol egymás alatt látszanak a kérdések. Itt lehet megadni a válaszainkat, illetve mobil eszközön a szövegfelismerés funkciója gyorsíthatja meg a kitöltést. A beküldést követően hamarosan megjelenik az eredmény a képernyőn.

2.1.3.7. Feladatsorok exportálása

Amennyiben ezt a menüpontot választjuk, akkor a 2.1.3.5. alszakasz-ban is leírt feladatsor listát látjuk, innen is létre lehet hozni új feladatsort. Az itt kiválasztott elem viszont egy előzetes feladatsor megjelenítő oldalra navigál. Ha az itt látottakkal elégedettek vagyunk, rendben vannak a pontok és a kérdések, akkor exportálhatjuk is a munkát PDF formátumban. Az itt látottak csak egy vázlatos elrendezést adnak; az adatok ellenőrzésére szolgálnak. Előfordulhat, hogy a mobilos és az asztali verzió kis mértékben eltér egymástól a megjelenésben.

2.2. Diagramok

2.1. ábra. Usecase diagramja az alkalmazásnak.

3. fejezet

Irodalomkutatás

3.1. Felhasznált technológiák

Ebben a fejezetben bemutatom az általam használt technológiákat amiket használtam és segítettek ennek a dolgozatnak a megírásában és elkészítésében.

3.1.1. Jetpack Compose

A Jetpack Compose a korábbi Android fejlesztési módszer mellett hozott létre egy alternatív megoldást. Kezdetben nem lehetett tudni, hogy a fejlesztők hogyan fognak reagálni az új irányra. Korábban a Java nyelv mellett megjelent a Kotlin nyelv is, ami később szinte teljesen leváltotta az elődjét. Ebből arra lehetett következtetni, hogy egy új és modernebb megoldás meg tudja állni a helyét az XML View megoldást ellenében. Jelenleg mind a két megoldás támogatott, de a fejlesztések iránya egyértelműen a Compose felé húz.

"A Jetpack Compose egy új, deklaratív UI toolkit, amit a Google hozott létre kifejezetten natív Android alkalmazások fejlesztéséhez." [10] A deklaratív nyelvekhez hasonlóan, azt kell megadnunk, hogy mit szeretnénk látni és nem azt leírni, hogy ez hogyan történjen meg. Nekünk elegendő azt leírni, hogy a gomb hogyan nézzen ki és hol legyen és megadni egy lambda paraméternek, hogy a megnyomása során mi történjen. Mivel ez egy UI toolkit, ezért az összes vezérlő és szerkezeti elem hasonlóan néz ki, hasonlóan lehet használni így a fejlesztői és a felhasználói élmény is egységes és megszokott minőségű lesz minden alkalommal. A Google ezt a Material design segítségével hozta létre, illetve annak újabb változataival. Erről részletesebben itt találhatók információk: <https://m3.material.io/>.

Az alábbiakban egy a Google által írt rövid kódrészleten bemutatom a legfontosabb részeit a Compose alapjainak. [6] Az első lépése az alkalmazás elkészítésének az a Composable függvény megírása. Minden a UI-t megjelenítő függvény a @Composable annotációt viseli. Innentől kezdve hagyományos Kotlin függvényként viselkedik, megadhatunk tetszőleges paramétereket (name, modifier) és alapértelmezett értékeket is. Egy Composable függvényből tetszőleges másik Composable függvény meghívható megfelelő láthatóság esetén. Ilyen például a Text() is ami a Material könyvtárnak egyik tagja és egyszerű szöveget jelenít meg.

A UI megírása után ezt a megfelelő helyen meg is kell jelenítenünk, erre az alkalmazás belépési pontja után van lehetőségünk. Android esetén ez az activity onCreate függvénye. A setContent vár egy lambda függvényt, aminek viselnie kell a @Composable annotációt, használhatjuk hozzá a Kotlin trailing lambda megoldását, aholis, ha az utolsó paramétere

a függvénynek egy lambda, akkor a többi paraméter megadása után között megadhatjuk a függvény törzsét. A BasicsCodelabTheme is egy Composable függvény amiben az alap beállítások után meghívhatjuk a saját Greeting függvényünket. A UI felépítse innen-től kezdve már egyszerű. A Composable függvények megírása után egymásból meghívva azokat előáll az alkalmazás.

```
@Composable
fun Greeting(name: String, modifier: Modifier = Modifier) {
    Text(
        text = "Hello $name!",
        modifier = modifier
    )
}

class MainActivity : AppCompatActivity() {
    override fun onCreate(savedInstanceState: Bundle?) {
        super.onCreate(savedInstanceState)
        setContent {
            BasicsCodelabTheme {
                // A surface container using the 'background' color from the theme
                Surface(
                    modifier = Modifier.fillMaxSize(),
                    color = MaterialTheme.colorScheme.background
                ) {
                    Greeting("Android")
                }
            }
        }
    }
}

// Jetpack Compose forráskód
public fun ComponentActivity.setContent(
    parent: CompositionContext? = null,
    content: @Composable () -> Unit
)
```

A következőkben bemutatom a UI toolkit fontosabb általam használt részeit. Kitérek arra, hogy mire jó, miért ezt használtam és hogyan lehet őket hatékonyan felhasználni a legújabb Compose Multiplatform verziókban.

3.1.2. MutableState és StateFlow

<https://www.jetbrains.com/help/kotlin-multiplatform-dev/compose-viewmodel.html#using-viewmodel-in-common-code>

3.1.3. ViewModel

<https://www.jetbrains.com/help/kotlin-multiplatform-dev/compose-viewmodel.html#using-viewmodel-in-common-code>

3.1.3.1. Navigation and routing

<https://www.jetbrains.com/help/kotlin-multiplatform-dev/compose-navigation-routing.html>

3.1.4. KotlinX Serilizáció

3.1.5. Ktor

3.1.6. CameraX

3.1.7. ML-Kit

3.1.8. ACCOMPANIST-engedélykezelés

3.1.9. pdfbox és PdfDocument

3.2. Kotlin- és Compose Multiplatform

3.3. Gradle build rendszer

3.4. Fejlesztőkörnyezetek

3.5. REST API és adatbázis

3.6. Kipróbált, de végül nem használt egyéb érdekes megoldások

4. fejezet

A \LaTeX -sablon használata

Ebben a fejezetben röviden, implicit módon bemutatjuk a sablon használatának módját, ami azt jelenti, hogy sablon használata ennek a dokumentumnak a forráskódját tanulmányozva válik teljesen világossá. Amennyiben a szoftver-keretrendszer telepítve van, a sablon alkalmazása és a dolgozat szerkesztése \LaTeX -ben a sablon segítségével tapasztalataink szerint jóval hatékonyabb, mint egy WYSWYG (*What You See is What You Get*) típusú szövegszerkesztő esetén (pl. Microsoft Word, OpenOffice).

4.1. Címkék és hivatkozások

A \LaTeX dokumentumban címkéket (`\label`) rendelhetünk ábrákhoz, táblázatokhoz, fejezetekhez, listákhoz, képletekhez stb. Ezekre a dokumentum bármely részében hivatkozhatunk, a hivatkozások automatikusan feloldásra kerülnek.

A sablonban makrókat definiáltunk a hivatkozások megkönnyítéséhez. Ennek megfelelően minden ábra (*figure*) címkéje `fig:` kulcsszóval kezdődik, míg minden táblázat (*table*), képlet (*equation*), fejezet (*section*) és lista (*listing*) rendre a `tab:`, `eq:`, `sec:` és `lst:` kulcsszóval kezdődik, és a kulcsszavak után tetszőlegesen választott címke használható. Ha ezt a konvenciót betartjuk, akkor az előbbi objektumok számára rendre a `\figref`, `\tabref`, `\eqref`, `\sectref` és `\listref` makrókkal hivatkozhatunk. A makrók paramétere a címke, amelyre hivatkozunk (a kulcsszó nélkül). Az összes említett hivatkozástípus, beleértve az `\url` kulcsszóval bevezetett web-hivatkozásokat is a `hyperref`¹ csomagnak köszönhetően aktívak a legtöbb PDF-nézegetőben, rájuk kattintva a dokumentum megfelelő oldalára ugrik a PDF-néző vagy a megfelelő linket megnyitja az alapértelmezett böngészővel. A `hyperref` csomag a kimeneti PDF-dokumentumba könyvjelzőket is készít a tartalomjegyzékből. Ez egy szintén aktív tartalomjegyzék, amelynek elemeire kattintva a nézegető behozza a kiválasztott fejezetet.

4.2. Ábrák és táblázatok

Használjunk vektorgrafikus ábrákat, ha van rá módunk. PDFLaTeX használata esetén PDF formátumú ábrákat lehet beilleszteni könnyen, az EPS (PostScript) vektorgrafikus képformátum beillesztését a PDFLaTeX közvetlenül nem támogatja (de lehet konvertálni, lásd később). Ha vektorgrafikus formában nem áll rendelkezésünkre az ábra, akkor a

¹Segítségével a dokumentumban megjelenő hivatkozások nem csak dinamikussá válnak, de színeztethetők is, bővebbet erről a csomag dokumentációjában találunk. Ez egyúttal egy példa lábjegyzet írására.

veszteségmentes PNG, valamint a veszteséges JPEG formátumban érdemes elmenteni. Figyeljünk arra, hogy ilyenkor a képek felbontása elég nagy legyen ahhoz, hogy nyomtatásban is megfelelő minőséget nyújtson (legalább 300 dpi javasolt). A dokumentumban felhasznált képfájlokat a dokumentum forrása mellett érdemes tartani, archiválni, mivel ezek hiányában a dokumentum nem fordul újra. Ha lehet, a vektorgrafikus képeket vektorgrafikus formátumban is érdemes elmenteni az újrafelhasználhatóság (az átszerkeszthetőség) érdekében.

Kapcsolási rajzok legtöbbször kimásolhatók egy vektorgrafikus programba (pl. CorelDraw) és onnan nagyobb felbontással raszterizálva kimenthetők PNG formátumban. Ugyanakkor kiváló ábrák készíthetők Microsoft Visio vagy hasonló program használatával is: Visio-ból az ábrák közvetlenül PDF-be is menthetők.

Lehetőségeink Matlab ábrák esetén:

- Képernyőlopás (*screenshot*) is elfogadható minőségű lehet a dokumentumban, de általában jobb felbontást is el lehet érni más módszerrel.
- A Matlab ábrát a File/Save As opcióval lementhetjük PNG formátumban (ugyanaz itt is érvényes, mint korábban, ezért nem javasoljuk).
- A Matlab ábrát az Edit/Copy figure opcióval kimásolhatjuk egy vektorgrafikus programba is és onnan nagyobb felbontással raszterizálva kimenthetjük PNG formátumban (nem javasolt).
- Javasolt megoldás: az ábrát a File/Save As opcióval EPS *vektorgrafikus* formátumban elmentjük, PDF-be konvertálva beillesztjük a dolgozatba.

Az EPS kép az epstopdf programmal² konvertálható PDF formátumba. Célszerű egy batch-fájlt készíteni az összes EPS ábra lefordítására az alábbi módon (ez Windows alatt működik).

```
@echo off
for %%j in (*.eps) do (
    echo converting file "%%j"
    epstopdf "%%j"
)
echo done .
```

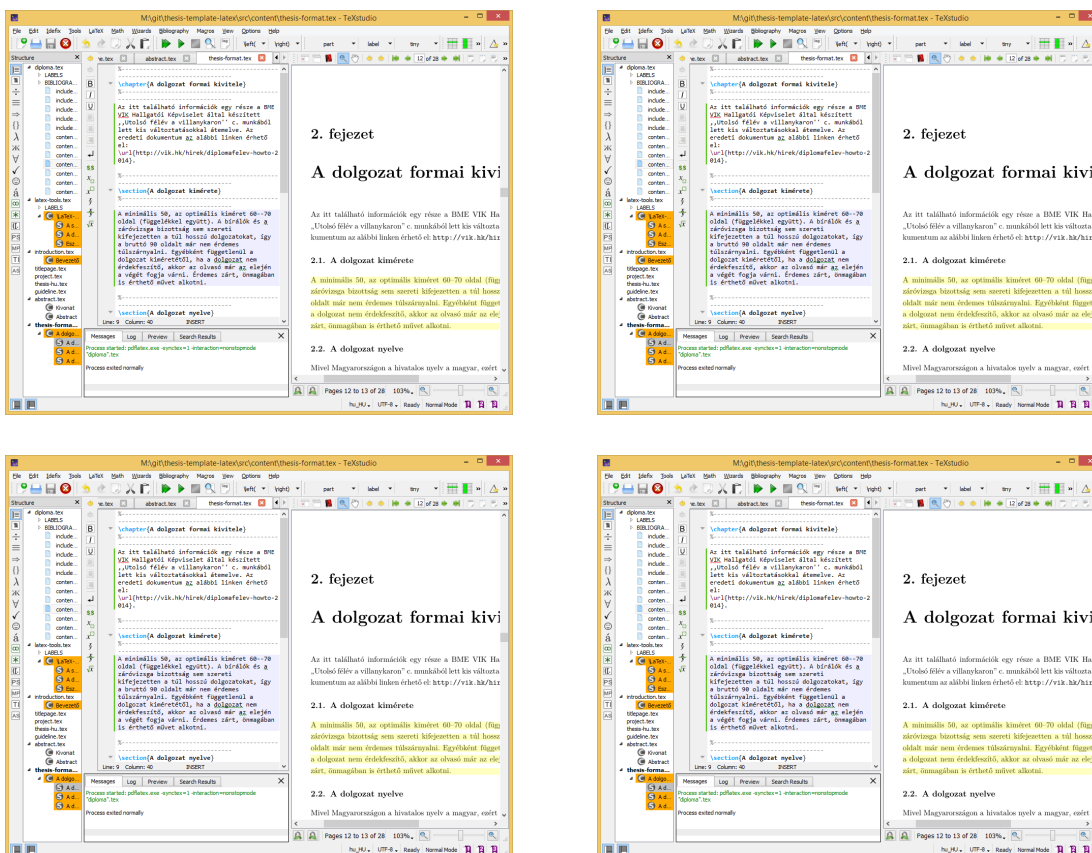
Egy ilyen parancsfájl (`convert.cmd`) elhelyeztük a sablon `figures\eps` könyvtárba, így a felhasználónak csak annyi a dolga, hogy a `figures\eps` könyvtárba kimenti az EPS formátumú vektorgrafikus képet, majd lefuttatja a `convert.cmd` parancsfájlt, ami PDF-be konvertálja az EPS fájlt.

Ezek után a PDF-ábrát ugyanúgy lehet a dokumentumba beilleszteni, mint a PNG-t vagy a JPEG-et. A megoldás előnye, hogy a lefordított dokumentumban is vektorgrafikusan tárolódik az ábra, így a mérete jóval kisebb, mintha raszterizáltuk volna beillesztés előtt. Ez a módszer minden – az EPS formátumot ismerő – vektorgrafikus program (pl. CorelDraw) esetén is használható.

A képek beillesztésére a `??`. `??`+ben mutattunk be példát (`??`. `??`+). Az előző mondatban egyúttal az automatikusan feloldódó ábrahivatkozásra is láthatunk példát. Több képfájl is beilleszthetünk egyetlen ábrába. Az egyes képek közötti horizontális és vertikális margót metrikusan szabályozhatjuk (4.1. ábra). Az ábrák elhelyezését számtalan tipográfiai szabály egyidejű teljesítésével a fordító maga végzi, a dokumentum írója csak

²a korábban említett L^AT_EX-disztribúciókban megtalálható

preferenciáit jelezheti a fordító felé (olykor ez bosszúságot is okozhat, ilyenkor pl. a kép méretével lehet játszani).

4.1. ábra. Több képfájl beillesztése esetén térközőket is érdemes használni.

A táblázatok használatára a 4.1 táblázat mutat példát. A táblázatok formázásához hasznos tanácsokat találunk a booktabs csomag dokumentációjában.

Órajel	Frekvencia	Cél pin
CLKA	100 MHz	FPGA CLK0
CLKB	48 MHz	FPGA CLK1
CLKC	20 MHz	Processzor
CLKD	25 MHz	Ethernet chip
CLKE	72 MHz	FPGA CLK2
XBUF	20 MHz	FPGA CLK3

4.1. táblázat. Az órajel-generátor chip órajel-kimenetei.

4.3. Felsorolások és listák

Számozatlan felsorolásra mutat példát a jelenlegi bekezdés:

- *első bajusz*: ide lehetne írni az első elem kifejtését,
- *második bajusz*: ide lehetne írni a második elem kifejtését,

- *ez meg egy szakáll:* ide lehetne írni a harmadik elem kifejtését.

Számozott felsorolást is készíthetünk az alábbi módon:

1. *első bajusz:* ide lehetne írni az első elem kifejtését, és ez a kifejtés így néz ki, ha több sorosra sikeredik,
2. *második bajusz:* ide lehetne írni a második elem kifejtését,
3. *ez meg egy szakáll:* ide lehetne írni a harmadik elem kifejtését.

A felsorolásokban sorok végén vessző, az utolsó sor végén pedig pont a szokásos írásjel. Ez alól kivételt képezhet, ha az egyes elemek több teljes mondatot tartalmaznak.

Listákban a dolgozat szövegétől elkülönítendő kódrészleteket, programsorokat, pszeudo-kódokat jeleníthetünk meg (4.1. kódrészlet).

```
\begin{enumerate}
  \item \emph{első bajusz:} ide lehetne írni az első elem kifejtését,
  és ez a kifejtés így néz ki, ha több sorosra sikeredik,
  \item \emph{második bajusz:} ide lehetne írni a második elem kifejtését,
  \item \emph{ez meg egy szakáll:} ide lehetne írni a harmadik elem kifejtését.
\end{enumerate}
```

4.1. lista. A fenti számozott felsorolás L^AT_EX-forráskódja

A lista keretét, háttérszínét, egész stílusát megválaszthatjuk. Ráadásul különféle programnyelveket és a nyelveken belül kulcsszavakat is definiálhatunk, ha szükséges. Erről bővebbet a listings csomag hivatalos leírásában találhatunk.

4.4. Képletek

Ha egy formula nem túlságosan hosszú, és nem akarjuk hivatkozni a szövegből, mint például a $e^{i\pi} + 1 = 0$ képlet, *szövegközi képletként* szokás leírni. Csak, hogy másik példát is lássunk, az $U_i = -d\Phi/dt$ Faraday-törvény a $\text{rot } E = -\frac{dB}{dt}$ differenciális alakban adott Maxwell-egyenlet felületre vett integráljából vezethető le. Látható, hogy a L^AT_EX-fordító a sorközöket betartja, így a szöveg szedése esztétikus marad szövegközi képletek használata esetén is.

Képletek esetén az általános konvenció, hogy a kisbetűk skalárt, a kis félkövér betűk (**v**) oszlopvektort – és ennek megfelelően \mathbf{v}^T sorvektort – a kapitális félkövér betűk (**V**) mátrixot jelölnek. Ha ettől el szeretnénk térni, akkor az alkalmazni kívánt jelölésmódot célszerű külön alfejezetben definiálni. Ennek megfelelően, amennyiben **y** jelöli a mérések vektorát, **ϑ** a paraméterek vektorát és $\hat{\mathbf{y}} = \mathbf{X}\boldsymbol{\vartheta}$ a paraméterekben lineáris modellt, akkor a *Least-Squares* értelemben optimális paraméterbecslő $\hat{\boldsymbol{\vartheta}}_{LS} = (\mathbf{X}^T \mathbf{X})^{-1} \mathbf{X}^T \mathbf{y}$ lesz.

Emellett kiemelt, sorszámozott képleteket is megadhatunk, ennél az equation és a eqnarray környezetek helyett a korszerűbb align környezet alkalmazását javasoljuk (több okból, különféle problémák elkerülése végett, amelyekre most nem térünk ki). Tehát

$$\dot{\mathbf{x}} = \mathbf{A}\mathbf{x} + \mathbf{B}\mathbf{u}, \quad (4.1)$$

$$\mathbf{y} = \mathbf{C}\mathbf{x}, \quad (4.2)$$

ahol **x** az állapotvektor, **y** a mérések vektora és **A**, **B** és **C** a rendszert leíró paraméter-mátrixok. Figyeljük meg, hogy a két egyenletben az egyenlőségjelek egymáshoz igazítva

jelennek meg, mivel a mindkettőt az & karakter előzi meg a kódban. Lehetőség van számozatlan kiemelt képlet használatára is, például

$$\begin{aligned}\dot{\mathbf{x}} &= \mathbf{Ax} + \mathbf{Bu}, \\ \mathbf{y} &= \mathbf{Cx}.\end{aligned}$$

Mátrixok felírására az $\mathbf{Ax} = \mathbf{b}$ inhomogén lineáris egyenlet részletes kifejtésével mutatunk példát:

$$\begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{bmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ \vdots \\ x_n \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ \vdots \\ b_m \end{pmatrix}. \quad (4.3)$$

A `\frac` utasítás hatékonyságát egy általános másodfokú tag átviteli függvényén keresztül mutatjuk be, azaz

$$W(s) = \frac{A}{1 + 2T\xi s + s^2T^2}. \quad (4.4)$$

A matematikai mód minden szimbólumának és képességének a bemutatására természetesen itt nincs lehetőség, de gyors referenciaként hatékonyan használhatók a következő linkek:

http://www.artofproblemsolving.com/LaTeX/AoPS_L_GuideSym.php,
<http://www.ctan.org/tex-archive/info/symbols/comprehensive/symbols-a4.pdf>,
<ftp://ftp.ams.org/pub/tex/doc/amsmath/short-math-guide.pdf>.
 Ez pedig itt egy magyarázat, hogy miért érdemes align környezetet használni:
<http://texblog.net/latex-archive/math/eqnarray-align-environment/>.

4.5. Irodalmi hivatkozások

Egy \LaTeX dokumentumban az irodalmi hivatkozások definíciójának két módja van. Az egyik a `\thebibliography` környezet használata a dokumentum végén, az `\end{document}` lezárás előtt.

```
\begin{thebibliography}{9}

\bibitem{Lamport94} Leslie Lamport, \emph{\LaTeX: A Document Preparation System}.
Addison Wesley, Massachusetts, 2nd Edition, 1994.

\end{thebibliography}
```

Ezek után a dokumentumban a `\cite{Lamport94}` utasítással hivatkozhatunk a forrásra. A fenti megadás viszonylag kötetlen, a szerző maga formázza az irodalomjegyzéket (ami gyakran inkonzisztens eredményhez vezet).

Egy sokkal professzionálisabb módszer a $\text{Bi}\text{\TeX}$ használata, ezért ez a sablon is ezt támogatja. Ebben az esetben egy külön szöveges adatbázisban definiáljuk a forrásmunkákat, és egy külön stílusfájl határozza meg az irodalomjegyzék kinézetét. Ez, összhangban azzal, hogy külön formátumkonvenció határozza meg a folyóirat-, a könyv-, a konferenciaticik- stb. hivatkozások kinézetét az irodalomjegyzékben (a sablon használata esetén ezzel nem is kell foglalkoznia a hallgatónak, de az eredményt célszerű ellenőrizni). felhasznált hivatkozások adatbázisa egy `.bib` kiterjesztésű szöveges fájl,

amelynek szerkezetét a A 4.2 kódrészlet demonstrálja. A forrásmunkák bevitelekor a sor végi vesszők külön figyelmet igényelnek, mert hiányuk a BiBTeX-fordító hibaüzenetét eredményezi. A forrásmunkákat típus szerinti kulcsszó vezeti be (@book könyv, @inproceedings konferenciakiadványban megjelent cikk, @article folyóiratban megjelent cikk, @techreport valamelyik egyetem gondozásában megjelent műszaki tanulmány, @manual műszaki dokumentáció esetén stb.). Nemcsak a megjelenés stílusa, de a kötelezően megadandó mezők is típusról-típusra változnak. Egy jól használható referencia a <http://en.wikipedia.org/wiki/BibTeX> oldalon található.

```
@book{Wettl04,
  author   = {Ferenc Wettl and Gyula Mayer and Péter Szabó},
  publisher = {Panem Könyvkiadó},
  title    = {\LaTeX-kézikönyv},
  year     = {2004},
}

@article{Candy86,
  author      = {James C. Candy},
  journaltitle = {{IEEE} Trans.\ on Communications},
  month       = {01},
  note        = {\doi{10.1109/TCOM.1986.1096432}},
  number      = {1},
  pages       = {72--76},
  title       = {Decimation for Sigma Delta Modulation},
  volume      = {34},
  year        = {1986},
}

@inproceedings{Lee87,
  author      = {Wai L. Lee and Charles G. Sodini},
  booktitle   = {Proc. of the IEEE International Symposium on Circuits and Systems},
  location    = {Philadelphia, PA, USA},
  month       = {05-4--7},
  pages       = {459--462},
  title       = {A Topology for Higher Order Interpolative Coders},
  vol         = {2},
  year        = {1987},
}

@thesis{KissPhD,
  author      = {Peter Kiss},
  institution = {Technical University of Timi\c{s}oara, Romania},
  month       = {04},
  title       = {Adaptive Digital Compensation of Analog Circuit Imperfections for Cascaded Delta-Sigma Analog-to-Digital Converters},
  type        = {phdthesis},
  year        = {2000},
}

@manual{Schreier00,
  author      = {Richard Schreier},
  month       = {01},
  note        = {\url{http://www.mathworks.com/matlabcentral/fileexchange/}},
  organization = {Oregon State University},
  title       = {The Delta-Sigma Toolbox v5.2},
  year        = {2000},
}

@misc{DipPortal,
  author      = {{Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Kar}},
  howpublished = {\url{http://diplomaterv.vik.bme.hu/}},
  title       = {Diplomaterv portál (2011. február 26.)},
}

@incollection{Mkrtychev:1997,
  author      = {Mkrtychev, Alexey},
  booktitle   = {Logical Foundations of Computer Science},
  doi         = {10.1007/3-540-63045-7_27},
  editor      = {Adian, Sergei and Nerode, Anil},
}
```

```

isbn      = {978-3-540-63045-6},
pages     = {266-275},
publisher = {Springer Berlin Heidelberg},
series    = {Lecture Notes in Computer Science},
title     = {Models for the logic of proofs},
url       = {http://dx.doi.org/10.1007/3-540-63045-7_27},
volume    = {1234},
year      = {1997},
}

```

4.2. lista. Példa szöveges irodalomjegyzék-adatbázisra BibTeX használata esetén.

A stílusfájl egy .sty kiterjesztésű fájl, de ezzel lényegében nem kell foglalkozni, mert vannak beépített stílusok, amelyek jól használhatók. Ez a sablon a BibTeX-et használja, a hozzá tartozó adatbázisfájl a mybib.bib fájl. Megfigyelhető, hogy az irodalomjegyzéket a dokumentum végére (a `\end{document}` utasítás elé) beillesztett `\bibliography{mybib}` utasítással hozhatjuk létre, a stílusát pedig ugyanitt a `\bibliographystyle{plain}` utasítással adhatjuk meg. Ebben az esetben a plain előre definiált stílust használjuk (a sablonban is ezt állítottuk be). A plain stíluson kívül természetesen számtalan más előre definiált stílus is létezik. Mivel a .bib adatbázisban ezeket megadtuk, a BibTeX-fordító is meg tudja különböztetni a szerzőt a címtől és a kiadótól, és ez alapján automatikusan generálódik az irodalomjegyzék a stílusfájl által meghatározott stílusban.

Az egyes forrásmunkákra a szövegből továbbra is a `\cite` paranccsal tudunk hivatkozni, így a 4.2. kódrészlet esetén a hivatkozások rendre `\cite{Wettl04}`, `\cite{Candy86}`, `\cite{Lee87}`, `\cite{KissPhD}`, `\cite{Schreirer00}`, `\cite{Mkrtychev:1997}` és `\cite{DipPortal}`. Az egyes forrásmunkák sorszáma az irodalomjegyzék bővítésekor változhat. Amennyiben az aktuális számhoz illeszkedő névelőt szeretnénk használni, használjuk az `\acite{}` parancsot.

Az irodalomjegyzékben alapértelmezésben csak azok a forrásmunkák jelennek meg, amelyekre található hivatkozás a szövegben, és ez így alapvetően helyes is, hiszen olyan forrásmunkákat nem illik az irodalomjegyzékbe írni, amelyekre nincs hivatkozás.

Mivel a fordítási folyamat során több lépésben oldódnak fel a szimbólumok, ezért gyakran többször is le kell fordítani a dokumentumot. Ilyenkor ez első 1-2 fordítás esetleg szimbólum-feloldásra vonatkozó figyelmeztető üzenettel zárul. Ha hibaüzenettel zárul bármelyik fordítás, akkor nincs értelme megismételni, hanem a hibát kell megkeresni. A .bib fájl megváltoztatáskor sokszor nincs hatása a változtatásnak azonnal, mivel nem mindig fut újra a BibTeX fordító. Ezért célszerű a változtatás után azt manuálisan is lefuttatni (TeXstudio esetén Tools/Bibliography).

Hogy a szövegbe ágyazott hivatkozások kinézetét demonstráljuk, itt most sorban meghivatkozzuk a [15], [2], [5], [4], [11] és a [8]³ forrásmunkát, valamint az [1] weboldalt.

Megjegyzendő, hogy az ékezetes magyar betűket is tartalmazó .bib fájl az inputenc csomaggal betöltött latin2 betűkészlet miatt fordítható. Ugyanez a .bib fájl hibaüzenettel fordul egy olyan dokumentumban, ami nem tartalmazza a `\usepackage[latin2]{inputenc}` sort. Speciális igény esetén az irodalmi adatbázis általánosabb érvényűvé tehető, ha az ékezetes betűket speciális latex karakterekkel helyettesítjük a .bib fájlban, pl. á helyett `\'a`-t vagy ő helyett `\H{o}`-t írunk.

³Informatikai témában gyakran hivatkozunk cikketek a Springer LNCS valamely kötetéből, ez a hivatkozás erre mutat egy helyes példát.

Irodalomhivatkozásokat célszerű először olyan szolgáltatásokban keresni, ahol jó minőségű bejegyzések találhatók (pl. ACM Digital Library,⁴ DBLP,⁵ IEEE Xplore,⁶ SpringerLink⁷) és csak ezek után használni kevésbé válogatott forrásokat (pl. Google Scholar⁸). A jó minőségű bejegyzéseket is érdemes megfelelően tisztítani.⁹ A sablon angol nyelvű változatában használt plainnat beállítás egyik sajátossága, hogy a cikkhez generált hivatkozás a cikk DOI-ját és URL-jét is tartalmazza, ami gyakran duplikátumhoz vezet – érdemes tehát a DOI-kat tartalmazó URL mezőket törölni.

4.6. A dolgozat szerkezete és a forrásfájlok

A diplomatersablonban a TeX fájlok két alkönyvtárban helyezkednek el. Az include könyvtárban azok szerepelnek, amiket tipikusan nem kell szerkesztenünk, ezek a sablon részei (pl. címdal). A content alkönyvtárban pedig a saját munkánkat helyezhetjük el. Itt érdemes az egyes fejezeteket külön TeX állományokba rakni.

A diplomatersablon (a kari irányelvek szerint) az alábbi fő fejezetekből áll:

1. 1 oldalas *tájékoztató* a szakdolgozat/diplomaterv szerkezetéről (include/guideline.tex), ami a végső dolgozathoz törlendő,
2. *feladatkiírás* (include/project.tex), a dolgozat nyomtatott verziójában ennek a helyére kerül a tanszék által kiadott, a tanszékvezető által aláírt feladatkiírás, a dolgozat elektronikus verziójába pedig a feladatkiírás egyáltalán ne kerüljön bele, azt külön tölti fel a tanszék a diplomaterv-honlapra,
3. *címdal* (include/titlepage.tex),
4. *tartalomjegyzék* (thesis.tex),
5. a diplomatervező *nyilatkozata* az önálló munkáról (include/declaration.tex),
6. 1-2 oldalas tartalmi *összefoglaló* magyarul és angolul, illetve elkészíthető még további nyelveken is (content/abstract.tex),
7. *bevezetés*: a feladat értelmezése, a tervezés célja, a feladat indokoltsága, a diplomaterv felépítésének rövid összefoglalása (content/introduction.tex),
8. sorszámmal ellátott *fejezetek*: a feladatkiírás pontosítása és részletes elemzése, előzmények (irodalomkutatás, hasonló alkotások), az ezekből levonható következtetések, a tervezés részletes leírása, a döntési lehetőségek értékelése és a választott megoldások indoklása, a megtervezett műszaki alkotás értékelése, kritikai elemzése, továbbfejlesztési lehetőségek,
9. esetleges *köszönetnyilvánítások* (content/acknowledgement.tex),
10. részletes és pontos *irodalomjegyzék* (ez a sablon esetében automatikusan generálódik a thesis.tex fájlban elhelyezett \bibliography utasítás hatására, a 4.5. szakaszban leírtak szerint),

⁴<https://dl.acm.org/>

⁵<http://dblp.uni-trier.de/>

⁶<http://ieeexplore.ieee.org/>

⁷<https://link.springer.com/>

⁸<http://scholar.google.com/>

⁹<https://github.com/FTSRG/cheat-sheets/wiki/BibTeX-Fixing-entries-from-common-sources>

11. *függelékek* (content/appendices.tex).

A sablonban a fejezetek a thesis.tex fájlba vannak beillesztve \include utasítások segítségével. Lehetőség van arra, hogy csak az éppen szerkesztés alatt álló .tex fájlt fordítsuk le, ezzel lerövidítve a fordítási folyamatot. Ezt a lehetőséget az alábbi kódrészlet biztosítja a thesis.tex fájlban.

```
\includeonly{
  guideline,%
  project,%
  titlepage,%
  declaration,%
  abstract,%
  introduction,%
  chapter1,%
  chapter2,%
  chapter3,%
  acknowledgement,%
  appendices,%
}
```

Ha az alábbi kódrészletben az egyes sorokat a % szimbólummal kikommentezzük, akkor a megfelelő .tex fájl nem fordul le. Az oldalszámok és a tartalomjegyek természetesen csak akkor billennek helyre, ha a teljes dokumentumot lefordítjuk.

4.7. Alapadatok megadása

A diplomaterv alapadatait (cím, szerző, konzulens, konzulens titulusa) a `thesis.tex` fájlban lehet megadni.

4.8. Új fejezet írása

A főfejezetek külön `content` könyvtárban foglalnak helyet. A sablonhoz 3 fejezet készült. További főfejezeteket úgy hozhatunk létre, ha új `TEX` fájlt készítünk a fejezet számára, és a `thesis.tex` fájlban, a `\include` és `\includeonly` utasítások argumentumába felvesszük az új `.tex` fájl nevét.

4.9. Definíciók, tételek, példák

Definíció 1 (Fluxuskondenzátor térerőssége). Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. ■

Példa 1. *Példa egy példára. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.*

Tétel 1 (Kovács tétele). Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. ■

Köszönetnyilvánítás

Ez nem kötelező, akár törölhető is. Ha a szerző szükségét érzi, itt lehet köszönetet nyilvánítani azoknak, akik hozzájárultak munkájukkal ahhoz, hogy a hallgató a szakdolgozatban vagy diplomamunkában leírt feladatokat sikeresen elvégezze. A konzulensnek való köszönetnyilvánítás sem kötelező, a konzulensnek hivatalosan is dolga, hogy a hallgatót konzultálja.

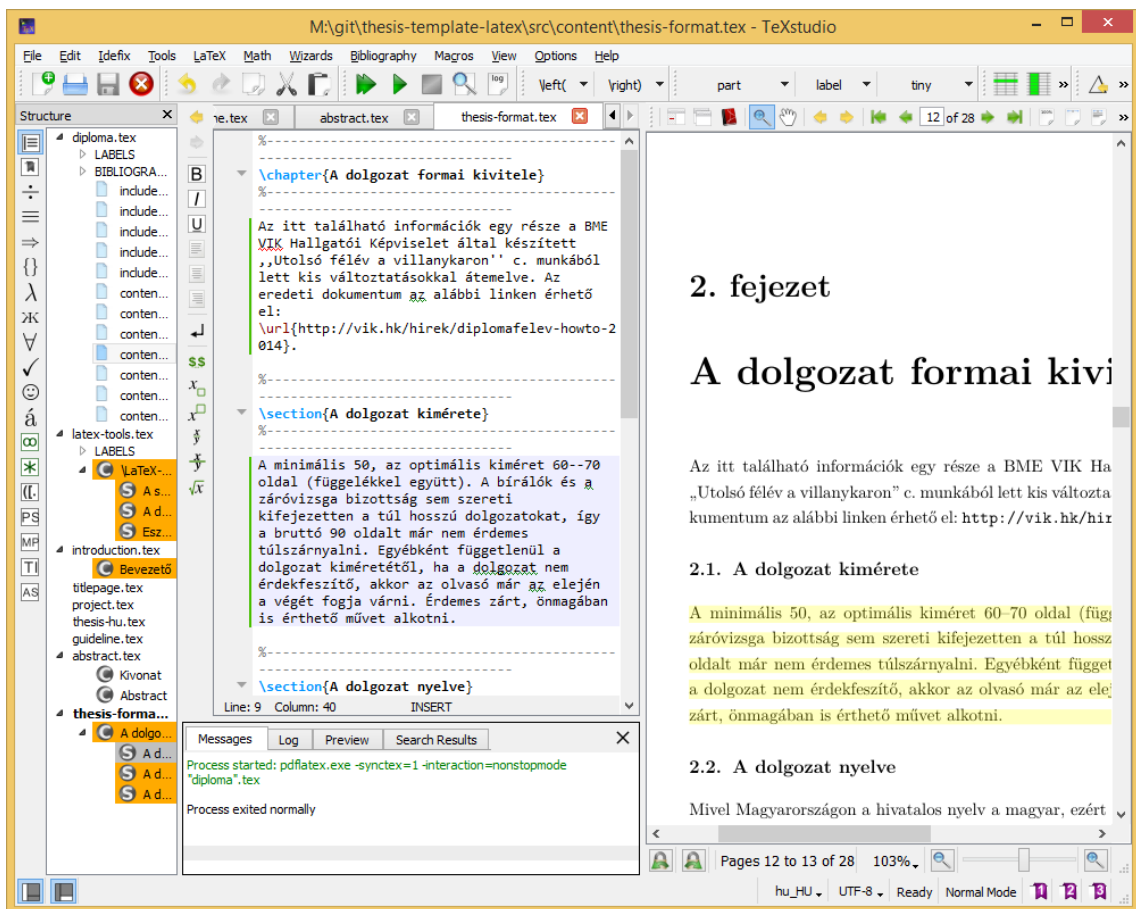
Irodalomjegyzék

- [1] Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Kar: Diplomaterv portál (2011. február 26.). <http://diplomaterv.vik.bme.hu/>.
- [2] James C. Candy: Decimation for sigma delta modulation. *IEEE Trans. on Communications*, 34. évf. (1986. 01) 1. sz., 72–76. p. DOI: 10.1109/TCOM.1986.1096432.
- [3] Droid Chef: Flutter vs jetpack compose: The battle of the century. *Ishan Khanna*, 2022. 11. <https://blog.droidchef.dev/flutter-vs-jetpack-compose-the-battle-of-the-century/>.
- [4] Peter Kiss: Adaptive digital compensation of analog circuit imperfections for cascaded delta-sigma analog-to-digital converters, 2000. 04.
- [5] Wai L. Lee–Charles G. Sodini: A topology for higher order interpolative coders. In *Proc. of the IEEE International Symposium on Circuits and Systems* (konferencia-anyag). 1987. 4-7 05., 459–462. p.
- [6] Google LLC: Jetpack compose basics. *Android codelabs*, 2024. 01. <https://developer.android.com/codelabs/jetpack-compose-basics#0>.
- [7] Google LLC: Recognize text in images with ml kit on android. *ML-Kit Guides*, 2024. 10. <https://developers.google.com/ml-kit/vision/text-recognition/v2/android>.
- [8] Alexey Mkrtychev: Models for the logic of proofs. In Sergei Adian–Anil Nerode (szerk.): *Logical Foundations of Computer Science*. Lecture Notes in Computer Science sorozat, 1234. köt. 1997, Springer Berlin Heidelberg, 266–275. p. ISBN 978-3-540-63045-6. URL http://dx.doi.org/10.1007/3-540-63045-7_27.
- [9] Elvira Mustafina: Compose multiplatform 1.7.0 released. *JetBrains Blog*, 2024. 10. <https://blog.jetbrains.com/kotlin/2024/10/compose-multiplatform-1-7-0-released/>.
- [10] Lazar Nikolov: Getting started with jetpack compose. *Sentry Blog*, 2023. 02. <https://blog.sentry.io/getting-started-with-jetpack-compose/>.
- [11] Richard Schreier: *The Delta-Sigma Toolbox v5.2*. Oregon State University, 2000. 01. <http://www.mathworks.com/matlabcentral/fileexchange/>.
- [12] JetBrains Documentation Team: Popular cross-platform app development frameworks. *Kotlin Multiplatform Documentation*, 2024. 09. <https://www.jetbrains.com/help/kotlin-multiplatform-dev/cross-platform-frameworks.html#popular-cross-platform-app-development-frameworks>.

- [13] JetBrains Kotlin Team: Kotlin multiplatform goes stable. *Kotlin Blog*, 2023. 11. <https://blog.jetbrains.com/kotlin/2023/11/kotlin-multiplatform-stable/>.
- [14] Kotlin Documentation Team: Update to the new release. *Kotlin Multiplatform Plugin Releases*, 2024. 09. <https://kotlinlang.org/docs/multiplatform-plugin-releases.html#update-to-the-new-release>.
- [15] Ferenc Wettl–Gyula Mayer–Péter Szabó: *L^AT_EX kézikönyv*. 2004, Panem Könyvkiadó.

Függelék

F.1. A TeXstudio felülete

F.1.1. ábra. A TeXstudio L^AT_EX-szerkesztő.

F.2. Válasz az „Élet, a világmindenség, meg minden” kérdésre

A Pitagorasz-tételből levezetve

$$c^2 = a^2 + b^2 = 42. \quad (\text{F.2.1})$$

A Faraday-indukciós törvényből levezetve

$$\text{rot } E = -\frac{dB}{dt} \quad \longrightarrow \quad U_i = \oint_{\mathbf{L}} \mathbf{E} d\mathbf{l} = -\frac{d}{dt} \int_A \mathbf{B} d\mathbf{a} = 42. \quad (\text{F.2.2})$$